

SPRÅKDETEKTIVEN

Har du undrat varför en nysning följs av ett prosit? Och varför det påstås att saken är biff, när saken inte alls handlar om kött? Språkdetectiven har nosat reda på historien bakom våra vanligaste talesätt.

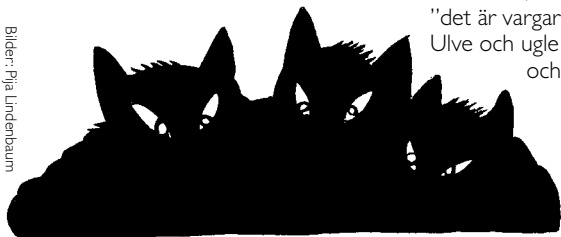
Vad menar man med att hålla sig i skinnet?

”Håll dig i skinnet” säger man ibland när någon ska vara lugn. Möjligen kommer det från gamla tiders korbokning. Att koka korb var svårare och mer laddat än vad man kan ana, och kokerskan gjorde vad hon kunde för att hindra korb-skinnet från att spricka. Till exempel skulle vattnet koka lugnt och försiktigt så att korvens innanmäte skulle hålla sig inne i skinnet.

Varför anar vi ugglor i mossen?

Om man är misstänksam sägs ibland att man ”anar ugglor i mossen”. Det här är ett av de talesätt som blivit lite besynnerligt eftersom det översatts fel. Talesättet kommer ursprungligen från danskan, där det hette ”der er ulve i mosen”, vilket betyder ”det är vargar i mossen”. Ulve och ugle uttalas lika och har därför förväxlats.

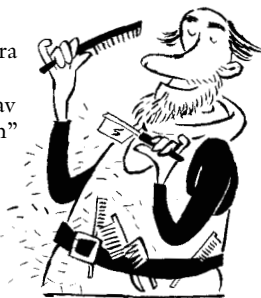

SPRÅKDETEKTIVEN

Har du undrat varför en nysning följs av ett prosit? Och varför det påstås att saken är biff, när saken inte alls handlar om kött? Språkdetectiven har nosat reda på historien bakom våra vanligaste talesätt.

Vad menar man med att dra alla över en kam?

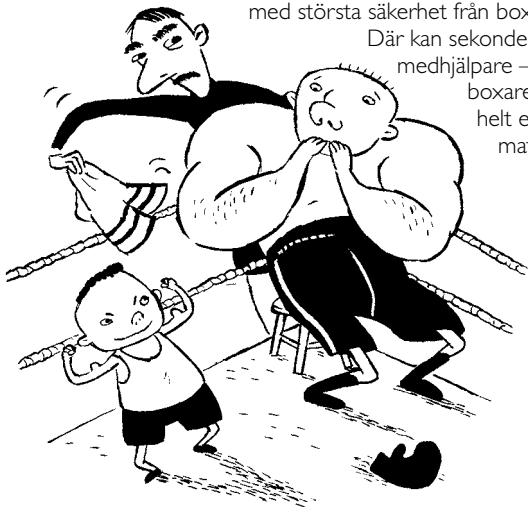
Att klumpa ihop folk brukar kallas att "dra alla över en kam". Talesättet har ändrats då ursprunget "skära" bytts ut till "dra" av okänd anledning. "Skära alla över en kam" kommer förmodligen från tyskans "alle über einen Kamm scheren". Frisörerna på 1600-talet skar med rakkniv av håret på kunderna utmed kanten på en kam. Man hade olika bredder på kammarna för att inte "skära alla över en kam".

Vaddå kasta in handduken?

Att "kasta in handduken" är ett uttryck för att ge upp. Det kommer med största säkerhet från boxningsvärlden.

Där kan sekonden – boxarens medhjälpare – ge upp å sin boxares vägnar och helt enkelt avbryta matchen genom att kasta in en liten handduk i ringen.

SPRÅKDETEKTIVEN

Har du undrat varför en nysning följs av ett prosit? Och varför det påstås att saken är biff, när saken inte alls handlar om kött? Språkdetectiven har nosat reda på historien bakom våra vanligaste talesätt.

Vaddå attjo prosit?

Det anses artigt att säga "prosit" till den som nyser. Till det finns det flera rimliga förklaringar. En är att djävulen enligt gammal folktro läste upp namnet på den som skulle bli hans nästa byte. När någon fick sitt namn uppläst nös vederbörande. Man skulle då ropa "prosit!" eller "Gud hjälpe!" till den som nös för att förhindra en olycka.

Varför påstår vi ibland att saken är biff?

När man ordnat något på ett tillfredsställande vis säger man ibland att "saken är biff". Det är ett talesätt som förmodligen kommer från militär slang. När en begäran om till exempel tjänstledighet framställdes av en menig eller en soldat, så skrev befälet om begäran godkändes under med förkortningen BIF – som betyder bifalles.

SPRÅKDETEKTIVEN

Har du undrat varför en nysning följs av ett prosit? Och varför det påstås att saken är biff, när saken inte alls handlar om kött? Språkdetectiven har nosat reda på historien bakom våra vanligaste talesätt.

Varför talar vi om trollen?

”När man talar om trollen” säger vi ibland när den vi precis pratat om dyker upp. Det här kommer från en gammal tro på att det fanns ett magiskt samband mellan en individ och dess namn. Det gällde i första hand farliga djur och konstiga väsen. Så man den farliga varelsens namn, kallade man på så sätt fram den. ”Tala inte om trollen, då står de i farstun” brukade man säga för att varna någon för att nämna ett farligt namn.

Bilder: Pija Lindenbaum

Hur då i grevens tid?

”Det var i grevens tid” kan man få höra när man är sent ute. Uttrycket tros komma från att det under greven Per Brahes tid på 1600-talet var ganska gott att leva för dem som var i hans närhet. Uttrycket ”i grevens tid” kom att förknippas med ”i sista stund”. Man menade då den korta tiden innan greven dog, för efter hans död förändrades mycket till det sämre.

